

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
СК СМЯ 04-7.5/10-2024**

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ЛАБОРАТОРНИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ У ВСП «ФКМТ НУ «ОМА»**

Затверджую
Начальник ВСП «ФКМТ НУ «ОМА»
А.В. Опарін
«14» 09 2024 р.

СТАНДАРТ КОЛЕДЖУ

СИСТЕМА МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ЛАБОРАТОРНИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ У ВСП «ФКМТ НУ «ОМА»**

СК СМЯ 04-7.5/10-2024

Схвалено на засіданні
Педагогічної ради коледжу
«30» серпня 2024 р.
Протокол № 1

Одеса
2024

Передмова

1 **РОЗРОБЛЕНО** робочою групою Ради з якості ВСП «ФКМТ НУ «ОМА»

2 **ЗАТВЕРДЖЕНО** Рішенням Педагогічної ради коледжу
«30» серпня 2024 р. Протокол № 1

Начальник коледжу

А.В. Опарін

3 **ВВОДИТЬСЯ В ДІЮ**

Наказом начальника ВСП «ФКМТ НУ «ОМА» від 17 вересня 2024 р. № 46
Дата введення 17 вересня 2024 р.

4 **ТЕРМІН ДІЇ** – до скасування або введення в дію нового **ПОЛОЖЕННЯ**

5 Періодична **ПЕРЕВІРКА** проводиться з інтервалом, що не перевищує 12 місяців

6 **ЗМІНИ ДО ПОЛОЖЕННЯ** розробляються при зміні вимог нормативних документів, на підставі яких воно було розроблено

7 **ПОГОДЖЕНО**

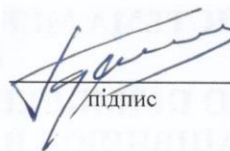
Заступник начальника
з навчальної роботи – уповноважений
з якості

підпис

Е.Ф. Малай
ініціали, прізвище

17.09 2024 р.

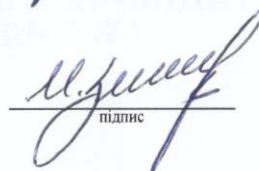
Заступник начальника
з навчально-виробничої роботи

підпис

В.П. Курганский
ініціали, прізвище

17.09 2024 р.

Заступник начальника з виховної
роботи

підпис

І.В. Іцкалев
ініціали, прізвище

17.09 2024 р.

8 **ВВЕДЕНО** ЗАМІСТЬ СК СМЯ 04-7.5/10-2021

ЗМІСТ

1	Загальні положення	4
2	Мета та завдання практичних та лабораторних занять	5
3	Організація і методика підготовки до проведення лабораторних і практичних занять	6
4	Проведення лабораторних робіт та практичних занять	8
5	Оформлення лабораторних і практичних занять	9
6	Відпрацювання лабораторних і практичних занять	9
	Додаток 1 Зразок оформлення титульного аркуша звіту лабораторної роботи	
	Додаток 2 Зразок оформлення титульного аркуша звіту практичної роботи	
	Лист реєстрації змін СК СМЯ 04-7.5/10-2024	
	Лист ознайомлення персоналу підрозділу з документом СК СМЯ 04-7.5/10-2024	

1 Загальні положення

1.1 Положення про порядок організації та проведення лабораторних та практичних занять (далі – Положення) у Відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж морського транспорту Національного університету «Одеська морська академія» (далі – ВСП «ФКМТ НУ «ОМА») встановлює мету, завдання та основні положення щодо організації та проведення лабораторних та практичних занять в коледжі.

1.2 Положення розроблено відповідно до:

- Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII;
- Закону України «Про фахову передвищу освіту» від 6 червня 2019 року № 2745-VIII;
- СК СМЯ 03-7.5/01-2024 «Положення про організацію освітнього процесу у ВСП «ФКМТ НУ «ОМА»»;
- СК СМЯ 04-7.5/05-2021 «Положення про навчально-методичний комплекс забезпечення дисципліни»;
- СК СМЯ 04-7.5/06-2024 «Порядок розроблення та затвердження програм навчальних дисциплін»;
- СК СМЯ 04-7.5/08-2024 «Види навчальних занять та їх орієнтовна структура».

1.3 Лабораторне заняття – форма навчального заняття, при якому курсант (студент) під керівництвом викладача особисто проводить натурні або імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень даного освітнього компонента, набуває практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Лабораторні заняття проводяться у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого до умов освітнього процесу (лабораторні макети, установки, тренажери тощо). В окремих випадках лабораторні заняття можуть проводитися в умовах реального професійного середовища (наприклад, на виробництві, в наукових лабораторіях).

Лабораторне заняття проводиться з курсантами (студентами), кількість яких не перевищує половини академічної групи.

1.4 Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд курсантами (студентами) окремих теоретичних положень освітнього компонента та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання курсантом (студентом) відповідно сформульованих завдань.

Практичні заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних лабораторіях, оснащених необхідними технічними засобами навчання, обчислювальною технікою.

Практичне заняття проводиться з курсантами (студентами), кількість яких дорівнює або не перевищує половини академічної групи.

1.5 Об'єм і зміст роботи курсантів (студентів) регламентується методичними вказівками, які складаються викладачами.

1.6 Положення поширюється на всі циклові комісії, в навчальних планах яких передбачено виконання лабораторних і практичних робіт.

2 Мета та завдання практичних та лабораторних занять

2.1 Мета проведення лабораторного заняття

Лабораторне заняття проводиться з метою:

- систематизації, творчого застосування, поглиблення, закріплення отриманих теоретичних знань за конкретними темами освітнього компоненту;
- самостійного узагальнювання експериментальних даних на основі порівняння їх з відповідними теоретичними даними;
- формування вмінь застосовувати отримані знання на практиці, реалізувати єдність інтелектуальної та практичної діяльності;
- правильного поведіння з обладнанням, установками і вимірювальними приладами;
- набуття навиків і умінь, в роботі з приладами, апаратами, експериментальними технікою, установками;
- навчання курсантів (студентів) проведенню робіт з монтажу та підготовки робочих схем і установок, усунення неполадок;
- навчання курсантів (студентів) працювати з різними комп'ютерними програмами;
- відпрацювання під час прийняття рішення поставлених професійних задач таких значних професійних якостей як: самостійність, відповідальність, точність, творча ініціатива.

2.2 Головним завданням лабораторних робіт є встановлення зв'язку теорії з практикою на основі виконання практичних завдань.

Лабораторні роботи проводяться для вирішення трьох основних завдань:

- навчальних;
- випробувальних;
- експериментальних.

2.3 Мета проведення практичного заняття

Мету практичних занять можна представити у вигляді основних положень:

- закріплення знань шляхом активного повторення матеріалу лекцій, конкретизації і розширення цього матеріалу, його транспозиції на певні завдання;
- розвиток здатності самостійного використання отриманих знань для виконання певних дій та отримання нових знань і навиків;
- встановлення зв'язку закономірностей, формулювань, вимірювальних показників з практикою їх застосування;

- ознайомлення з методами і засобами теоретичних положень та їх практичне застосування;
- придбання первинних експериментальних навиків;
- ознайомлення з різними засобами аналізування та оцінювання, довідковими та іншими допоміжними інформаційними матеріалами;
- придбання навиків самостійного вирішення науково-практичних питань;
- приведення розрізнених знань в певну систему;
- виховання особистої дисципліни і відповідальності в навчально-практичній діяльності;
- розвиток зв'язків і відносин між освітніми компонентами.

2.4 Основні завдання практичних занять:

- поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи;
- формування інтелектуальних навичок і вмінь планування, аналізу й узагальнень, опанування навичок організації професійної діяльності;
- накопичення первинного досвіду організації виробництва та технікою управління ним;
- оволодіння початковими навичками керівництва.

3 Організація і методика підготовки до проведення лабораторних і практичних занять

3.1 Перелік та зміст лабораторних і практичних робіт, а також кількість часу на кожну з них визначається програмою навчальної дисципліни.

3.2 Заміна лабораторних занять іншими видами навчальних занять не дозволяється.

3.3 Викладачами циклової комісії складається тематика лабораторних і практичних робіт і розробляється їх зміст.

3.4 Приступаючи до лабораторної (практичної) роботи, курсанти (студенти) повинні чітко уявляти, який результат необхідно одержувати в процесі виконання, тобто знати її мету.

3.5 Змістом лабораторних робіт є:

- експериментальна перевірка формул, методики розрахунку;
- встановлення та підтвердження закономірностей;
- ознайомлення з методикою проведення експериментів;
- спостереження та розвиток явищ, процесів тощо.

3.6 Обираючи зміст та об'єм лабораторних робіт необхідно виходити із:

- складності теоретичного матеріалу для засвоєння;
- внутрішні та міждисциплінарні зв'язки;
- з того, яке місце займає конкретна робота у сукупності лабораторного циклу та її вагомість для формування цілісного уявлення про зміст навчальної дисципліни.

3.7 Змістом практичних занять є:

- рішення різного типу задач, у тому числі професійних;
- аналіз виробничих ситуацій;
- виконання професійних функцій у ділових іграх тощо;
- виконання розрахунків;
- робота з вимірювальними приладами, обладнанням, апаратурою;
- робота з нормативними документами, інструктивними матеріалами, довідниками;
- розробка проектної, планової та іншої технічної і спеціальної документації.

3.8 При розробленні змісту практичних занять враховують той факт, що у сукупності заняття повинні охопити все коло професійних навичок, на підготовку до яких орієнтована дана дисципліна.

3.9 Зміст завдання до лабораторної роботи або практичного заняття повинно бути сплановано з розрахунком на те що за відведений час робота може бути якісно виконана більшістю курсантів (студентів).

3.10 Кожна лабораторія повинна бути забезпечена:

- методичними вказівками (інструкціями) та посібниками щодо виконання лабораторних робіт;
- необхідним обладнанням і приладами;
- демонстраційними матеріалами та посібниками (схеми, плакати, таблиці тощо);
- довідниковою, навчальною і нормативно-технічною літературою;
- інструкціями з охорони праці.

3.11 В окремих випадках лабораторні (практичні) заняття можуть проводитись в умовах реального професійного середовища (на виробництві, в наукових лабораторіях).

3.12 Планування лабораторних (практичних) занять повинно забезпечувати їх проведення після викладання відповідного теоретичного матеріалу.

3.13 Методичні вказівки повинні включати розділи в такій послідовності:

- Тема лабораторної чи практичної роботи;
- Мета роботи;
- Прилади і матеріали, реактиви, посуд та інше;
- Загальні-відомості. Теоретичні положення, описання методів;
- Література і наочні посібники;
- Правила техніки безпеки;
- Порядок виконання роботи;
- Висновки. Оформлення результатів;
- Контрольні питання.

4 Проведення лабораторних і практичних занять

4.1 Лабораторна робота як вид навчального заняття повинна проводитися у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого до умов освітнього процесу (лабораторні макети, установки, тренажери тощо).

4.2 Практичне заняття повинно проводитися у навчальних кабінетах або спеціально обладнаних приміщеннях (спортивних залах, дисплейних аудиторіях, лінгафонних кабінетах тощо).

4.3 Перед проведенням лабораторного чи практичного заняття викладач проводить інструктаж з техніки безпеки, про що курсанти (студенти) розписуються в журналі з техніки безпеки.

4.4 По кожній лабораторній чи практичній роботі повинні бути розроблені та затверджені методичні вказівки для проведення занять. При проведенні попереднього заняття викладач повинен роздати методичні вказівки для підготовки до лабораторної (практичної) роботи.

4.4 Перед проведенням лабораторних чи практичних робіт викладач повинен перевірити знання курсантів (студентів) – їх теоретичну підготованість до виконання роботи.

4.5 Форма організації курсантів (студентів) при проведенні лабораторних або практичних занять: фронтальна, групова та індивідуальна. Під час організації фронтальній формі занять курсанти (студенти) виконують одночасно одну й ту ж саму роботу. Під час організації груповій формі заняття одна й та ж сама робота виконується бригадами в складі 3-5 осіб. Під час організації індивідуальної форми занять кожний курсант (студент) виконує окреме індивідуальне завдання.

4.6 Для підвищення ефективності проведення лабораторних робіт та практичних занять рекомендовано:

- розробити збірники задач, завдань та вправ, які супроводжуються методичними вказівками відповідно до конкретних спеціальностей;
- розробити завдання для автоматизованого тестового контролю для підготовки курсантів (студентів) до лабораторних або практичних робіт;
- в методики проведення лабораторних або практичних робіт відобразити ведучі дидактичні цілі;
- використовувати на практиці пошукові лабораторні роботи, що побудовані на проблемній основі;
- застосовувати колективні та групові форми роботи, максимально використовувати індивідуальні форми з метою підвищення відповідальності кожного курсанта (студента) щодо самостійного виконання повного обсягу роботи;
- проводити лабораторні або практичні роботи з підвищеним рівнем труднощів, включенням до робіт завдань які пов'язані з вибором курсантами (студентами) умов виконання роботи, конкретизацією цілей, самостійним обранням необхідного обладнання;

- ефективно використовувати час, що відведений на лабораторні або практичні роботи, підбор додаткових задач або завдань для курсантів (студентів), які працюють у більш швидкому темпі.

4.7 Під час лабораторної чи практичної роботи викладач повинен слідкувати і керувати роботою курсантів (студентів), виявляти їх вміння і навички, надавати необхідну допомогу.

4.8 Робота повинна плануватися так, щоб курсанти (студенти) змогли отримати залік на протязі часу, який відводиться для виконання лабораторної чи практичної роботи.

4.9 Викладач вирішує питання про залік на основі індивідуальної бесіди, аналізу висновків. Залік виставляється в журналі академічній групі в розділі «лабораторні та практичні роботи».

4.10 Викладач допускає курсанта (студента) до підсумкової атестації тільки після здачі всіх лабораторних і практичних робіт.

5 Оформлення лабораторних і практичних занять

5.1 Лабораторні та практичні роботи оформлюються в спеціальних зошитах або на окремих аркушах.

5.2 Кожна лабораторна чи практична робота оформляється в формі протоколу, де вказується тема, номер роботи, мета, перелік приладів; обладнання, хід роботи, схеми, розрахунки, графіки, таблиці, висновки, підпис викладача, який затверджує протокол.

5.3 Всі записи виконуються чітко і акуратно.

5.4 Графіки і малюнки повинні виконуватись олівцем під лінійку.

5.5 Всі схеми повинні виконуватись з дотриманням вимог ЕСКД.

5.6 Наприкінці семестру лабораторні і практичні роботи у формі звіту здаються викладачеві.

6 Відпрацювання лабораторних і практичних занять

6.1 Кожен курсант (студент) повинен виконати всі лабораторні і практичні роботи, передбачені програмою навчальної дисципліни.

6.2 Якщо курсант (студент) пропустив лабораторні (практичні) заняття, він повинен їх відпрацювати згідно з графіком.

6.3 В лабораторії повинні бути створені умови, які давали б можливість відпрацювати пропущені лабораторні чи практичні заняття. Курсанти (студенти), які не підготувалися до лабораторного чи практичного заняття, до роботи не допускаються і виконують їх в позаурочний час згідно з графіком.

Додаток 1
Зразок оформлення
титального аркуша звіту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»

ЗВІТ

про проведення лабораторної роботи № _____

(повна назва роботи)

Спеціальність (спеціалізація) _____

Курс ___ група _____

Роботу виконали курсанти (студенти)

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

(п.і.б., підпис)

Керівник _____ (підпис) _____ (п.і.б.)

Дата виконання, рік _____

Додаток 2
Зразок оформлення
титульного аркуша звіту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»

ЗВІТ

про проведення практичної роботи №_____

(повна назва роботи)

Спеціальність (спеціалізація)_____

Курс___ група_____

Роботу виконали курсанти (студенти)

1_____

2_____

3_____

4_____

(п.і.б., підпис)

Керівник_____ (підпис) _____ (п.і.б.)

Дата виконання, рік _____

**ЛИСТ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДРОЗДІЛУ З ДОКУМЕНТОМ
СК СМЯ 04-7.5/10-2024**

ПІБ	Посада	Термін ознайомлення	Підпис	Дата ознайомлення (по факту)
Толішук О.В.	зав. ФМК	17.09.2024		17.09.2024
Куценко Л.Ю.	методист коледжу	17.09.2024		17.09.2024
Крупов Т.В.	зав. СВВ	17.09.2024		17.09.2024
Артюх М.В.	зав. СМВ	17.09.2024		17.09.2024
Байков С.М.	зав. ЕМВ	17.09.2024		17.09.2024